

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

KURATORIUM
OŚWIATY
w Katowicach

Katowice

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 11 stron (zadania 1-24).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

KOD UCZNIA

--	--	--

Etap: szkolny

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	2	4	3	1	4	3	4	3	3	2	1	1	1	1	2	1	1	4	5	3	3	1	6	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Materiał źródłowy do zadania 1

Źródło: http://ksiazekreatywnosci.pl/wp-content/uploads/2014/03/piramida_maslowa-01.png

Twórcą piramidy potrzeb był amerykański psycholog Abraham Maslow, który szukał wyjaśnienia, dlaczego jedni ludzie mają różne potrzeby w różnym czasie. W trakcie swoich badań doszedł on do wniosku, że potrzeby jednostki uporządkowane są hierarchicznie – od najbardziej, do najmniej pilnych do realizacji. (...) Generalnie, A. Maslow dokonał podziału potrzeb na te wyższego oraz niższego rzędu. Potrzeby niższego rzędu wynikają z braku czegoś (...), potrzeby wyższego rzędu zwane są także potrzebami rozwoju.

[maslowa_2796.html](http://www.naukowiec.org/wiedza/psychologia/piramida-potrzeb-maslowa_2796.html)

Źródło: http://www.naukowiec.org/wiedza/psychologia/piramida-potrzeb-maslowa_2796.html

Zadanie 1. (0-1)

Podkreśl prawidłową odpowiedź.

Według Abrahama Masłowa potrzebę bezpieczeństwa zaliczamy do potrzeb niższego / wyższego rzędu.

Zadanie 2. (0-2)

Wpisz do tabeli nazwy rodzajów socjalizacji.

Rodzaje socjalizacji	
Jest socjalizacją, którą człowiek przechodzi w dzieciństwie i dzięki której staje się członkiem społeczeństwa. W jej toku uczy się elementarnych wzorów zachowań i podstawowych ról społecznych. Jednym słowem, w socjalizacji (...) człowiek uczy się abecadła społecznego. Dlatego jest ona najważniejsza w życiu jednostki.	Socjalizacja (...) dotyczy jednostki, która (...) zna w wersji wyniesionej z domu abecadło życia społecznego (...) uczy, jak się nim posługiwać. Wprowadza człowieka w poszczególne segmenty życia społecznego. W jej toku człowiek nabywa wiedzę niezbędną do poprawnego odgrywania ról występujących w ich obrębie.
A.	B.

Źródło: B. Szacka, Wprowadzenie do socjologii, s.156-158.

Zadanie 3. (0-4)

Uzupełnij tabelę przedstawiającą podział grup społecznych, wpisując nazwy rodzajów grup społecznych, które odpowiadają przedstawionym kryteriom ich podziału.

Przynależność i charakter więzi	A.
	B.
Wielkość	C.
	D.
Stopień zorganizowania i kontroli społecznej	E.
	F.
Stopień trudności wejścia do grupy	G.
	H.

Zadanie 4. (0-3)

Podaj nazwy form życia zbiorowego przedstawione w opisach.

A. Cechą tej formy życia zbiorowego jest pewien stopień trwałej odrębności od innych zbiorowości i względna intensywność wzajemnych oddziaływań pomiędzy jego członkami, połączonymi przez wspólne terytorium, instytucje, ustalone sposoby komunikowania się, podobieństwo warunków życia, podział pracy, normy i wzorce postępowania itd. (...) to zbiorowość zorganizowana, o stosunkowo wysokim stopniu złożoności.

źródło: na podstawie: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/3978364.html>

Nazwa

B. Forma życia zbiorowego, występująca w zróżnicowanych historycznie i kulturowo formach; (...) Istotą (...) są dwa rodzaje więzi społecznej: małżeńska i rodzicielska, a w niektórych typach (...) - również więź powinowactwa. (...) występuje we wszystkich społeczeństwach i epokach, spełnia w życiu społeczeństwa kilka podstawowych funkcji.

źródło: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/4011746.html>

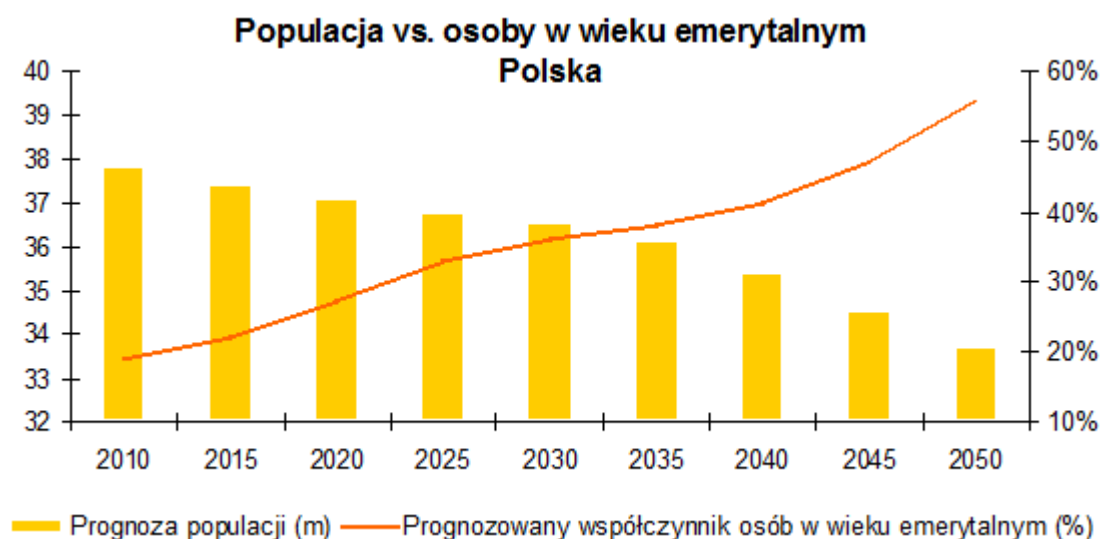
Nazwa

C. Jest zbiorowością ludzi zespolonych więzią społeczną, przejawiającą się w poczuciu łączności, przynależności grupowej i działaniu na rzecz realizacji wspólnych celów.

źródło: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/3908299.html>

Nazwa

Materiał źródłowy do zadania 5.

źródło: http://inwestycje.pl/resources/mercet_rynek%20pracy2.jpg

Zadanie 5. (0-1)

Podaj nazwę problemu demograficznego w Polsce, który został zilustrowany na wykresie.

Nazwa problemu

Zadanie 6. (0-4)

Uzupełnij tabelę, wpisując po dwie propozycje korzyści i kosztów emigracji zarobkowej Polaków dla państwa polskiego.

Przykładowe korzyści i koszty emigracji zarobkowej Polaków	
Korzyści	Koszty
Nowe umiejętności i kwalifikacje powracających z emigracji.	Zaburzenie struktury demograficznej w Polsce
Inwestowanie w Polsce zarobionych pieniędzy.	Zagrożenie dla wypłacalności systemu emerytalnego.
Wzrost wpływów z transferów zagranicznych.	Wydatki poniesione na edukację emigrantów.
A.	C.
B.	D.

Zadanie 7. (0-3)

Na podstawie podanych kategorii, wpisz do tabeli nazwy rodzajów struktury społecznej.

Przykładowe kategorie rodzaju struktury społecznej	Rodzaj struktury
Kobiety, mężczyźni, dzieci, młodzież, ludność wiejska, ludność miejska.	A. Demograficzna
Lekarze, nauczyciele, urzędnicy, policjanci, prawnicy	B.
Klasa średnia, klasa wyższa, klasa niższa	C.
Robotnicy, rolnicy, inteligencja, przedsiębiorcy	D.

Zadanie 8. (0-4).

Na podstawie lektury Oleksiewicz I. *Uchodźcy w Unii Europejskiej aspekty prawne i polityczne*.

A. Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Motywacja, która odróżnia uchodźcę od imigranta to:

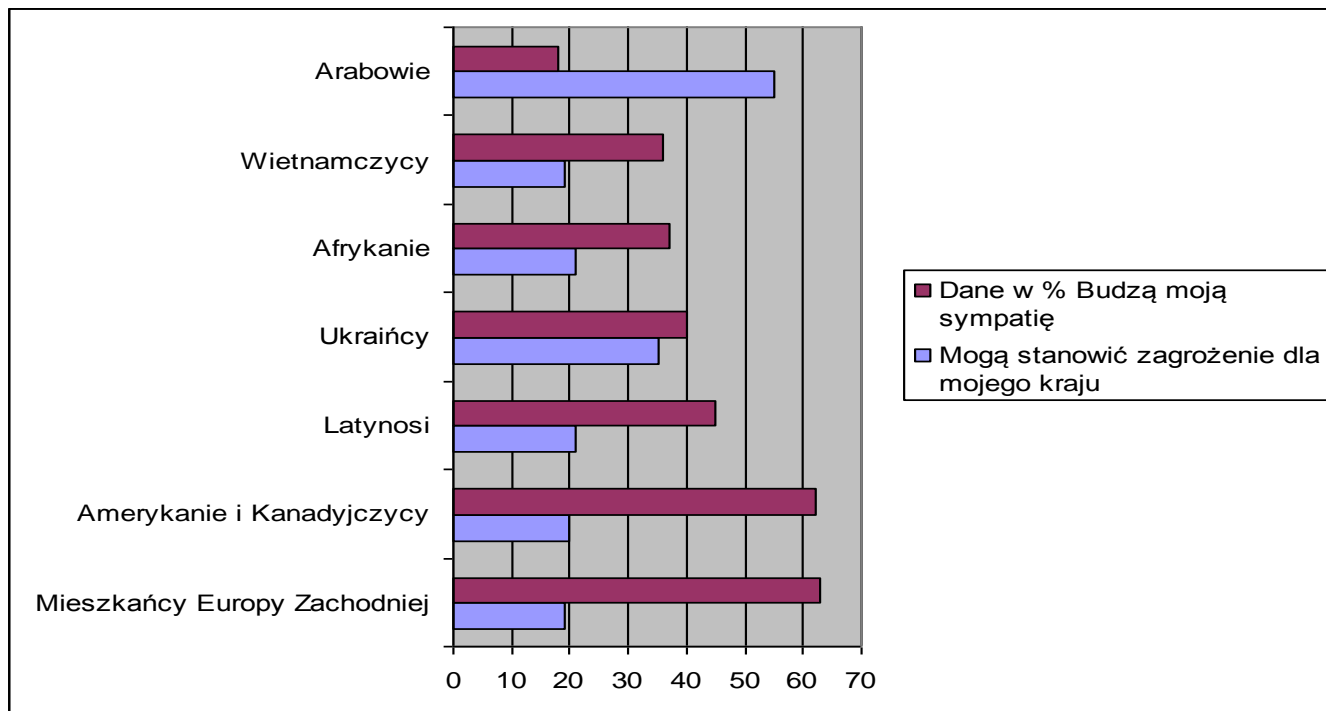
1. wygoda
2. korzyści materialne
3. obawa przed prześladowaniem
4. spotkanie z rodziną

B. Wymień dwa dokumenty prawa międzynarodowego, które definiują pojęcie uchodźcy.

- 1.....
- 2.....

C. Uzupełnij tekst dotyczący miejsca pobytu uchodźców.

Osoba fizyczna może zostać zakwalifikowana jako uchodźca w rozumieniu Konwencji i Protokołu, jedynie w sytuacji, gdy przebywa poza granicami państwa, którego posiada. W przypadku bezpaństwowca- poza granicami, w którym mieszkała poprzednio na stałe, a w przypadku osoby o podwójnym obywatelstwie- poza granicami każdego z nich.

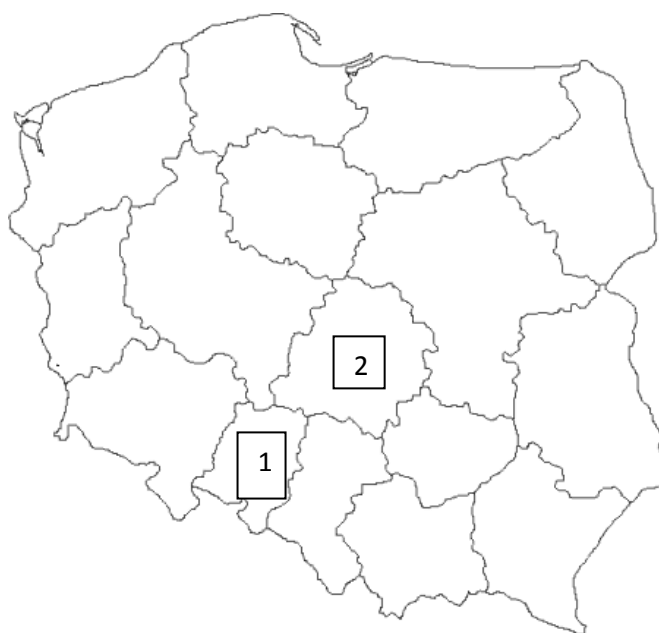
Na podstawie: <http://bi.gazeta.pl/im/73/8f/11/z18414451K,POLACY-O-CUDZOZIEMCACH.jpg>

Zadanie 9. (0-3)

Na podstawie wykresu oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe czy fałszywe, wpisując odpowiednio P- prawda, F- fałsz.

	Zdanie	Prawda lub fałsz
A.	Według badanych największe zagrożenie w kwestii bezpieczeństwa kraju mogą stanowić wschodni sąsiedzi Polski.	
B.	Największą sympatię wśród respondentów budzą mieszkańcy krajów wysoko rozwiniętych.	
C.	Najmniejsza polaryzacja stanowisk wśród respondentów występuje w przypadku Ukraińców.	

Materiał źródłowy do zadania 10.

źródło: http://geo_polska.republika.pl/mapa.gif

Zadanie 10. (0-3)

Uzupełnij zdania.

Mniejszością narodową najliczniej zamieszkującą województwo oznaczone na mapie cyfrą 1 jest mniejszość (A) W sąsiednim województwie (B)....., które zaznaczono na mapie cyfrą 2 w miejscowości Żelów zamieszkuje mniejszość (C)....., będąca potomkami husytów, która również licznie zamieszkuje województwo małopolskie.

Zadanie 11. (0-2)

Podaj nazwy zasad nabywania obywatelstwa, które przedstawiono w tekstach.

Dziecko nabywa – z mocy prawa – obywatelstwo polskie przez urodzenie z rodziców, z których co najmniej jedno posiada obywatelstwo polskie, bez względu na miejsce urodzenia dziecka w Polsce czy za granicą.

(Art. 14 pkt 1 ustawy o obywatelstwie polskim).

A. Zasada.....

Stany Zjednoczone uznają za normę nadawanie obywatelstwa dzieciom urodzonym na terenie tego kraju, nawet jeżeli rodzice dziecka nie są obywatelami, ani nawet legalnymi rezydentami.

<http://www.magazynpolonia.com/artykul/polonia-usa,kiedy-dziecko-otrzymuje-obywatelstwo-amerykanske-po-swoim-rodzicu,5005db3e7f425>

B. Zasada

Materiał źródłowy do zadania 12.

http://nonkonformista13.blog.onet.pl/wp-content/blogs.dir/720751/files/blog_lc_4760400_7284579_tr_propaganda22.jpg

Zadanie 12. (0-1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Rysunek satyryczny przedstawia funkcję mediów

- A. kontrolną
- B. opiniotwórczą
- C. rozrywkową
- D. propagandową

Materiał źródłowy do zadania 13.

Źródło: http://www.akogo.pl/sites/default/files/akogo_skin_logo.png

Celem Fundacji Ewy Błaszczyk "Akogo?" jest pomoc dzieciom po ciężkich urazach mózgu, często przebywających w śpiączce. Fundacja wybudowała pierwszą w Polsce klinikę-wzorzec (na 15 łóżek) przy oddziale Rehabilitacji Neurologicznej w Centrum Zdrowia Dziecka – Centralnym Szpitalu Dziecięcym w Polsce, gdzie te najcięższe przypadki trafiają.

Źródło: <http://www.akogo.pl/o-fundacji-akogo>

Zadanie 13. (0-1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź

Przedstawiona w materiałach źródłowych organizacja nie jest

- A. stowarzyszeniem rejestrowanym
- B. organizacją dobrowolną
- C. organizacją niezależną od administracji rządowej
- D. podmiotem społeczeństwa obywatelskiego

Materiał źródłowy do zadania 14.

źródło: http://koszalin7.pl/img/historia/polska/rozbiory_02.jpg

Zadanie 14. (0-1)

Podkreśl nazwę czynnika narodotwórczego, który przedstawiono w materiale źródłowym.

Język, terytorium, tradycja, wspólna kultura.

Materiał źródłowy do zadania 15.

Napływ imigrantów w sytuacji przedłużającego się kryzysu (a także tuż przed kolejnym, wielkim światowym kryzysem ekonomicznym, który zwiastuje m.in. pogarszająca się koniunktura w Chinach) to zagrożenie dla stabilności europejskiego (...) status quo. (...). Pierwszy raz od lat 30-tych XX wieku tak wyraźnie rysuje się wspólna, europejska niechęć, czy wręcz nienawiść w stosunku do uchodźców, a także w ogóle innych nacji.

Źródło: <http://lewica.pl/blog/kochan/30855/>

Zadanie 15. (0-1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Według autora tekstu, w związku z napływem uchodźców z Syrii nastąpił wzrost postaw

- A. kosmopolitycznych
- B. nacjonalistycznych
- C. patriotycznych
- D. rasistowskich

Materiał źródłowy do zadania 16.

REFERENDUM

6 września 2015

W dniu 6 września 2015 roku w referendum ogólnokrajowym Polacy odpowiedzą na trzy pytania:

1. „Czy jest Pani/Pan za wprowadzeniem jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej?”. TAK NIE
2. „Czy jest Pani/Pan za utrzymaniem dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa?”. TAK NIE
3. „Czy jest Pani/Pan za wprowadzeniem zasady ogólnej rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika?”. TAK NIE

Wynik referendum będzie wiążący, jeżeli weźmie w nim udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania.

Wiesz, że TWÓJ UDZIAŁ

JEST NAJWAŻNIEJSZY !

Źródło: <http://1.bp.blogspot.com/-npwxKbcJsSw/VXXxb1q7varI/AAAAAAAAAD-k/P32LxubPSOo/s1600/REFE.jpg>

Zadanie 16. (0-2)

A. Podaj nazwę rodzaju demokracji przedstawioną w materiale ikonograficznym.

B. Podaj nazwę innej formy rodzaju demokracji niż ta, która została przedstawiona w materiale ikonograficznym, która występuje w Polsce.

Materiał źródłowy do zadania 17.

Organizacja polityczna posiadająca suwerenną władzę, ma charakter terytorialny. Oznacza grupę ludzi zorganizowanych. Jej celem jest sprawowanie władzy.

Na podstawie: www.studenci.wvshe.edu.pl/wyklady/.../encyklopedia%20prawa.do

Zadanie 17. (0-1)

Podaj nazwę organizacji, która została opisana w tekście.

źródło: http://static.polityka.pl/resource/res/path/0f/cf/0fcf5550-a7eb-4c2a-a5cb-9ae62ea0eabf_900x

My, Naród (...),
w celu umocnienia Unii, ugruntowania sprawiedliwości, ładu wewnętrznego i środków na wspólną obronę,
stworzenia warunków sprzyjających powszechnemu dobrobytowi, zabezpieczenia dla nas i dla potomnych
błogosławieństw wolności, ustanawiamy i przyjmujemy tę oto Konstytucję (...)

źródło: <http://www.kolousa.wssm.edu.pl/res/konstytucja.pdf>:

Zadanie 18. (0-1)

Zaznacz prawidłową odpowiedź

Wydarzenie przedstawione na ilustracji i wstęp do konstytucji odnoszą się do tradycji demokratycznej

- A. antycznej
- B. europejskiej
- C. polskiej
- D. amerykańskiej

Zadanie 19. (0-4)

Dopisz nazwę zasady państwa demokratycznego do artykułów Konstytucji RP.

Artykuł Konstytucji RP	Nazwa zasady państwa demokratycznego
Art. 4 Władza zwierzchnia należy do Narodu.	A.
Art. 7 Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa	B.
Art. 8.1 Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej.	C.
Art.10.2 Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sadowniczej.	D.

Zadanie 20. (0-5)

Podaj nazwę rodzaju praw człowieka przedstawionych w artykułach Konstytucji RP. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: prawa kulturalne, prawa socjalne, prawa ekonomiczne, prawa polityczne, prawa osobiste.

Art. 49.

Zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ich ograniczenie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.

A.

Art. 52.

1. Każdemu zapewnia się wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.

2. Każdy może swobodnie opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

B.

Art. 57.

Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa.

C.

Art. 70.

1. Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.

D.

Art. 67.

1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa.

E.

Materiał do zadania 21.

Prawa obowiązujące w Polsce.

A. Prawo do udziału w referendum ogólnokrajowym

B. Prawo wybierania do rad gminy

C. Prawo do nauki

D. Prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami

Zadanie 21. (0-3)

Zaznacz krzyżykiem litery oznaczające prawa przysługujące opisanym osobom.

1.	Obywatel Polski, członek mniejszości narodowej.	A	B	C	D
2.	Obywatel Unii Europejskiej mieszkający i pracujący w Polsce.	A	B	C	D
3.	Obywatel Syrii, któremu przyznano status uchodźcy.	A	B	C	D

Zadanie 22. (0-3)

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy fałszywe, wpisując odpowiednio P- prawda, F- fałsz.

	Zdanie	Prawda lub fałsz
A.	Samorząd uczniowski tworzą tylko wybrani w wyborach powszechnych, równych, w głosowaniu tajnym przedstawiciele klas.	
B.	Regulamin samorządu stanowi odrębny akt prawny i nie musi być zgodny ze statutem szkoły.	
C.	Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów.	

Materiał źródłowy do zadania 23.

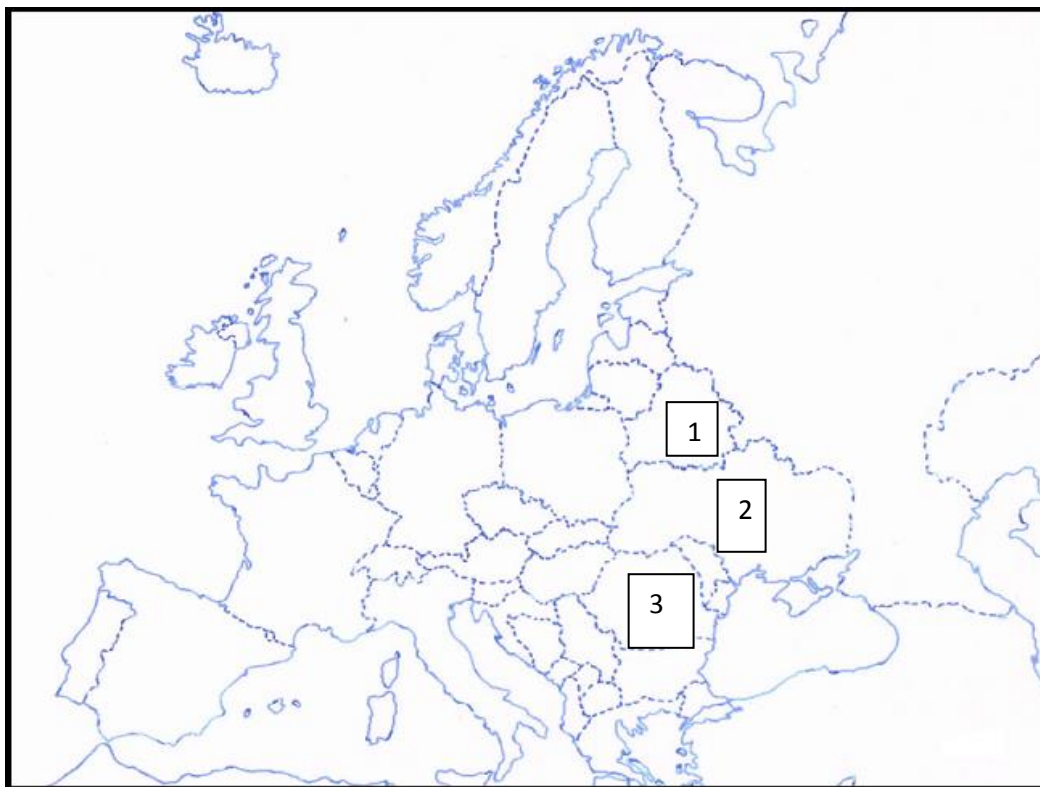
To pojęcie, które od niedawna bardzo często pojawia się nie tylko w podręcznikach, ale i w języku potocznym. W związku z budowaniem Europy regionów często podkreśla się przywiązanie nie do państwa, ale do węższej *społeczności lokalnej*. W literaturze motyw (...) rozumiany bywa jako miejsce dzieciństwa, zakorzenienia, bliska, prywatna ojczyzna, pamięć najpierwsza. Nie jest to tylko pojęcie geograficzne. Bardziej wiąże się z wartościami i określoną moralnością.

<http://motywy-literackie.klp.pl/ser-62.html>

Zadanie 23. (0-1)

Podaj inną nazwę społeczności lokalnej, którą opisano w tekście.

Materiały źródłowe do zadania 24.

źródło: http://3.bp.blogspot.com/-g7xsiFyuC0/URqgB6CMs3I/AAAAAAAAADS0/qgR9zENXk_g/s1600/eur.polit.png

Potocznie zwany „rządami mocnej ręki”; wprowadzenie rządów (...) odbywa się z reguły przez zamach stanu; przejmujący władzę dyktator na ogół opiera się na armii, aparacie biurokratycznym lub specjalnie wykreowanym ruchu społecznym; (...) jest systemem bardziej pragmatycznym niż ideologicznym; większą rolę odgrywa w nim władza wykonawcza niż ustawodawcza; władza wykonawcza podejmuje decyzje, ograniczenie zaś władzy parlamentu polega na tym, że nie może on pozostawać w opozycji do władzy wykonawczej; (...) nie likwiduje instytucji demokratycznych: pozostawia je pod warunkiem, że będą bezwolne, dotyczy to parlamentu, ale także samorządu.

Źródło: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/autorytaryzm;3872621.html>

Zadanie 24. (0-6)

A. Podaj nazwę ustroju, który został opisany w tekście.

B. Podaj cyfrę, którą oznaczone państwo, w którym opisany ustrój występuje.

C. Wymień cztery prawa obywatelskie, które nie przysługują obywatelom w tym ustroju.

1.
2.
3.
4.